

Az ó-bessenyoíi őstelep.

E címen számol be *Kisléghi Nagy Gyula* az Arch. Ért. XXIX. 146—154. és XXXI. 147—164. ll. egy három m. magas és 200 m. területű halom felásásáról, mely a Torontál megyei Ó-bessenyőn, az Aranka mellett fekszik. A munkát 1906 ápr. 7-én kezdte meg s 1907 aug. 23-án fejezte be, miközben felásott 1336 m² területet 2·5—3 m. mélységig. Mint maga mondja, *rendszeresen*. Három *tűzpad-régiót* tárt fel a halomban, a legalsót 2·5 m., a másodikat 1·5 m., a harmadikat kb. 0·5 m. mélyen. Megfigyelte, hogy a legalsó tűzpad-régió felett vízszintesen vagy rézsút vonuló, egy-két ujjnyi vastag, több egymást követő hamú- és koromsáv volt, ezt föld borította, melyben sárga agyagcsíkok is előfordultak. Állítólag mindenütt „ugyanazon korom- és hamurétegek, ugyanazon cserepek és edények, ugyanazon konyhahulladékok“ voltak észlelhetők. Azt mondja, hogy „a cserepek technikája, diszítése nem változik, nem hanyatlik, de nem is halad, úgy, hogy a telep agyagművessége — bár magasabb fokán a fejlettségnek — úgy szűnt meg, a hogy kezdődött.“ (XXXI. 150. l.) Beismeri, hogy az előbb említett három tűzpad-régióval jellemzett beosztás nem tarthat igényt mértani pontosságra, amennyiben az elválasztó, igen tarka földtömegekben is lépten-nyomon hamúra, koromra, konyhahulladékra, kisebb-nagyobb vörösre égett területekre vagy rögökre akadt, mégis „jól megfigyelhetőleg három fő-kulturréteget mutatott“. Leírja azután a leleteket, természetesen tekintet nélkül arra, hogy melyik réteg mit szolgáltatott. Mindössze egy pár darabról említi mellékesen, hogy ebben, vagy abban a rétegben lelte.

Ennek a beszámolónak az előbb említett részleteit azért foglaltuk így össze, hogy ne mi, hanem maga a beszámoló tegyen kiáltó bizonyosságot arról, hogy *így ásni egyáltalán nem szabad*. Aki csak egy kicsikét is belekóstolt az őskori régészetbe, éreznie kell, az adott esetről szólva, hogy egymásra halmozódott kulturarétegekből felépült halmok, telepek ásatásánál a stratigraphiai viszonyok pontos szemmeltartása oly követelmény, mely nélkül az egész ásatás teljesen alkalmatlan azoknak a törvényeknek, igazságoknak a megállapítására, melyek kiderítésére különböző hazarészeinken dolgozó összes munkatársainknak töreked-

niök kell. Kisléghi Nagy Gyula sokkal bölcsebben cselekszik, ha nem túrja fel az egész halmot, hanem felássza annak egy kicsi részét úgy, hogy egyelőre nem állapít meg önkényesen három nivót, hanem annyit, amennyinek megállapítására a különböző magasságokban jelentkező tűzhelyek, lakáshelyek kényszerítik. Ezzel párhuzamosan lelkiismeretesen ügyel arra, hogy mit adtak az egyes rétegek, hogy a különböző rétegek tartalma szigorúan külön-külön kezeltessék.

Nem Kisléghi Nagy Gyula a hibás, hogy ezt a halmot tönkre tette, hanem az iskola, mely útravaló nélkül állította őt oly pontra, ahol kellő útbaigazítások mellett sok hasznára lehetne a magyar tudományosságnak.

A.
